

ԲԱԶՄԱՎԷՊ

Ը. ՏԱՐԻ. ԹԻՒ 5.

1850

ՄԱՐՏԻ 1.

Բ Ա Ր Ո Յ Ա Կ Ա Ն

ՅԱՂԱԳՍ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Որդիական սէր :

ԲՈՒՈՐ կենացդ մէջ ընելու գործու-
ղութիւններդ ընտանեացդ մէջ կը սկը-
սին . առաքինութեան առջի ասպարէ-
ղը մարդուս հայրենի տունն է : Ի՞նչ
ըսենք անոնց որ մտքերնին դրած են
թէ իրենց հայրենիքը կը սիրեն , կը
պարծենան թէ քաջասիրտ են , և սա-
կայն ծնողաց սիրոյն պէս գերագոյն
պարտքի մը մէջ կը պահասին :

Կարշէլի ապերախտութեան եղած
տեղը ոչ հայրենասիրութիւն կայ և ոչ
քաջասիրտութեան նշան :

Տղուն միտքը բացուելով՝ պարտքին
ինչ ըլլալը հասկընալուն պէս՝ բնութիւ-
նը մէկէն կը սկսի կանչել անոր . “Նը-
նողքդ սիրէ” : Որդիական սիրոյն բնա-

կան ազգեցութիւնը այնպէս զօրաւոր
է՝ որ կ'երենայ թէ հարկ պիտի չըլլար
հոգ ընել որ մարդս բոլոր կենացը մէջ
պահէ անիկայ ու մնուցանէ . և սա-
կայն , ինչպէս որ ըսինք , ամէն տեսակ
բարի ազգեցութիւններուն ալ հաստա-
տութիւն տուողը մենք պիտի ըլլանք
մեր կամքովը . ապա թէ ոչ՝ կը փճա-
նան . պէտք է որ հաստատուն առաջա-
դրութեամբ 'ի գործ դնենք որդիական
սիրոյն պարտքերը :

Սէկն որ կը պարծի թէ զԵստուած
կը սիրեմ , մարդկութիւնը կը սիրեմ ,
հայրենիքս կը սիրեմ , ինչպէս կրնայ
պարտուպատշաճ մեծարանքը չտալ ա-
նոնց՝ որոնցմով եղեր է արարած Ե-

տուժոյ, մարդ և քաղաքացի :

Սեր հայրն ու մայրը բնական կերպով մեր առաջին բարեկամներն են . մահկանացուաց մէջ ուրիշ մէկու մըն ալ պարտք չունինք իրենցմէ աւելի, ուստի անտնօրինելի կերպով պարտական ենք իրենց ցուցնելու երախտագիտութիւն, մեծարանք, սէր և ներողամտութիւն, և աս զգացմունքները ամենայն քաղցրութեամբ պիտի ցուցնենք :

Ատ դիւրին բան է որ մեզի այնչափ մօտաւոր անձանց հետ սաստիկ ընտանութիւնն ենալնու համար՝ սորված ըլլանք չափազանցանհոգութեամբ վարուելու անոնց հետ, և այնչափ ջանք չունենանք իրենց սիրելի ըլլալու և վիճակին լացընելու :

Չգուշանանք այսպիսի պակասութենէ : Ով որ կ'ուզէ աղնիւ բնաւորութեան տէր ըլլալ՝ պէտք է որ իր ամէն զգացմունքները հաստատուն կամքով մը ճշգէ ու զարդարէ, որով կարենան անոնք պէտք եղած կատարելութեանը հասնիլ :

Սէկն որ տնէն դուրս ուրիշներուն հետ վարուելու ատեն ամենայն զգուշաւորութիւն ու ամենայն քաղաքավարական նկատմունքներ ընէ, և անոր ներհակ՝ ծնողացը հետ ոչ պատուով և ոչ անուշութեամբ վարուի, հարկաւ անտեղի ու մեղադրելի բան կ'ըլլայ ըրածը : Վեղեցիկ սովորութիւնները աշխատանքով ու կրթութեամբ կը սորվուին, և ասոր սկիզբը ընտանեաց մէջէն պիտի ըլլայ :

Նոողաց հետ ամենայն համարձակութեամբ վարուելն ինչ վնաս կրնայ ելլել, կ'ըսեն ամանք : Նոողք արդէն գիտեն թէ իրենց զաւակացը սիրելի են, թէպէտ և դրսէն քաղաքավարական կոտորուածքներ չտեսնեն, թէպէտ և զաւկները չհարկադրին իրենց ձանձրութիւնները և կամ մանր մունր բարկութիւնները պարտրկելու : — Վուն որ ռամիկ մարդ ըլլալ չես ուզեր՝ այնպէս մի խօսիր : Սան զի թէ որ համարձակ վարուիլ ըսելով՝ կոպիտ կերպով վարուիլ կը հասկընան, մենք ա-

նոր կոպտութիւն կ'ըսենք . և ասիկայ այնպիսի բան է որ ամենեւին ազգականութեան ընտանութեամբը չկրնար արդարանալ :

Սն խելքն որ սիրտ չըներ՝ դուրսը ինչպէս որ կ'աշխատի՝ ներսն ալ աշխատելու որ ուրիշներուն հաճոյանայ, ամէն տեսակ առաքինութիւն ձեռք ձգէ, իր անձին վրայ մարդկութեան պատիւը պահէ, մարդկային բնութեան վրայ զ՛ստուած պատուէ, տկար ու ողորմելի խելք է : Վարեբարոյ, քաղաքավար, զգուշաւոր ըլլալու աշխատանքէն հանգչելու համար ուրիշ ատեն չկայ՝ բայց եթէ քունը :

Որդիական սէրը ոչ միայն երախտագիտութեան պարտք է, այլ և այնպիսի վայելութիւն մըն է որ զանց ընել չըլլար : Թէ որ յանկարծ մէկը այնպիսի ծնողաց որդի ալ ըլլայ որ իր վրայ սէր չունին (որ այսպիսի դիպուած խիստ քիչ կը պատահի), և իրմէ պատկառանք պահանջելու այնչափ իրաւունք չունին, միայն աս բանա՝ որ իրեն կեանք տուողը անոնք են՝ այնպիսի պատկառելի մեծութիւն մը կու տայ անոնց որ ինքը չկրնար առանց վատահամբաւ ըլլալու՝ զանոնք վար զարնել չըսեմ, հապա և ոչ անհոգութեամբ վարուիլ հետեւնին : Նանկ ատեն անոնց ցրցուցած մեծարանքը աւելի ալ արդիւնաւոր կ'ըլլայ, բայց բնական պարտք ըլլալէն դուրս չելեր, որով ուրիշներուն ալ շինութիւն կ'ըլլայ, իր պատիւն ալ կը պահէ :

Սայ ան մարդուն որ իր ծնողացը մէկ պակասութեանը դառն դատաւոր կ'ըլլայ : Թէ որ սէրն ու գթութիւնը մեր հօրը մօրը վրայ չըսկսինք ցուցնել՝ որուն վրայ ցուցնել պիտի սկսինք :

Նոողքս պակասութիւն մը չունենան, հապա կատարեալ մարդիկ ըլլան որ զիրենք մեծարեմ ըսելը՝ ամբարտաւանութիւն ու անիրաւութիւն է : Սենք որ ամէնքնիս ալ կը փափաքինք մեծարելի ու սիրելի ըլլալու, միթէ ամէն բանի մէջ անարան ենք : Թէ որ հարերնիս կամ մայրերնիս հեռու ալ ըլլան այն երեւակայեալ խնայողութեանն ու

առաքինութենէն որ մենք մեր խեղճ վր կը պահանջենք իրենցմէ, մեր ճարտարութիւնն այն ըլլայ որ զիրենք ան մեղադիր ընենք, ուրիշի առջև անոնց պակասութիւնները ծածկենք, ու որչափ աղէկութիւններ որ ունին՝ անոնց յարգը մեծցնենք։ Այսպէսով մենք մեզի աղէկութիւն ըրած կ'ըլլանք, վասն զի բարեսիրտ՝ վեհանաճն և ուրիշներուն արդիւնքը ճանչնալու վարպետ բնաւորութիւն մը կը ստանանք։

Եւ ատ անգամ աս խորհրդածութիւնը մտքէդ թող անցնի, սիրելի. աս տըխուր՝ բայց կարեկից ու երկայնամիտ խորհրդածութիւնը թէ՛ «Այս ալեգարդ գլուխներն որ հիմա առջևս կը տեսնեմ» ո՛ր գիտէ կրնայ ըլլալ որ քիչ ատենէն գերեզմանին մէջ դրուին ու յաւիտենական քունը քնանան, — Ա՛հ, քանի որ զիրենք տեսնելու բարեբաղդութիւնն ունին՝ պատուէ, ու ծեղութեան ատենի անհամար նեղութիւններուն մէջ մխիթարէ զիրենք։

Արդէն անոնց հասակը մեծ տրտմութեան պատճառ է իրենց. չըլլայ թէ դուն ալ տրտմութիւննին աւելցնես։ Վր անոնց հետ վարմունքդ ու ամէն կերպ շարժուածքդ այնպէս սիրելի ըլլայ՝ որ զքեզ որ տեսնեն՝ հոգի առնուն ու սրտերնին բացուի։ Ա՛մէն մէկ անուշ խնտումն որ անոնց պատկառելի շրթանքը վրայ պատճառես, ամէն մէկ ուրախութիւնն որ անոնց սրտին մէջ արժըն նալուն պատճառ ըլլաս, քան զամենայն զուարճութիւն աւելի մեծ կ'երևնայ իրենց, և օգուտը քեզի կ'ըլլայ։ Այն օրհնութիւններն որ հայր մը և մայր մը իրենց երախտագէտ որդւոյն կուտան՝ միշտ Աստուծոյ օրհնութեամբը հաստատուած են։

ՓԵՂԵՆԻՍ

ԱՌՏՆԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆ

Իշխար Ժայր Ժէ :

ՀՈՒՆՈՒԱՐԻ մէջ էր, ցուրտ գիշեր մը երբոր խոր քնոյ մէջ յանկարծ վեր յաթկելով արթնցայ... և իրաւցրնէ մէկը ուժով դուռս կը զարնէր։ (Թ)ալ անկողնէս ու պատուհանէն հարցուցի թէ ո՛վ է։ — Ես եմ, Պարոն, ես Աննան, բարակ ձայնով մէկը պատասխան տուաւ։ Թողութիւն ըրէ հրամանքիդ նեղութիւն տուի. բայց ինչ ընեմ խեղճ Սրբուկը, ողորմած հոգի աղօրեպանին կինը մահուան դուռն է հասեր, ուրիշ բժիշկ չկայ՝ հրամանքիդ վազեցի, Աստուծոյ սիրոյն համար մէյմը եկորնայէ... — Հիմայ, ըսի, հիմայ կը հագուիմ ու կուգամ։ Տես քանի մը քայլ անդին խեղճ տուն մը մտայ, ո՛հ, երբոր այն յետին աղքատութիւնը տեսայ՝ սիրտս կտոր կտոր եղաւ։ Հոգեվարքին անկողինը բուռ մը խոտ ու քրջի կտոր մըն էր. բայց ի վերայ այսր ամենայնի այն ողորմելի տնակը սիրոյ ու խաղաղութեան օթարան եղեր էր, հրեշտակաց բնակարան։ (Թ)ուաւ Սրբուկը հազիւ թէ քսանը ութը տարուան կար, և չորս տարի էր որ այրի մնայեր էր. հիմայ ինքն ալ աշխարհքս ձգելու մօտ էր։ Սիրելի ամուսնոյն հետ ամէն բարիքն ալ կորսուեցուցեր էր. ա՛հ, որչափ մեծ եղեր էր իրեն այն կորուստը։ Հետին աղքատ, օրուան հացին կարօտ, երկու սիրուն զաւկներու մայր, որոնցմէ մեծը դեռ տասը տարուան չկար, աղբուստ գտնելու համար աշխատելու ստիպուած, իրեն օրերը մաշէր էր, որպէս զի ան մեղ զաւակացը օրերը պահէ։ Արկայն հիւանդութիւն մը, որ տարիէ մը ի վեր զինքը կը մաշէր, վերջապէս գեղեցիկ ու սիրելի կենաց թելն սկսեր էր կտրել։ Այբոր ներս մտայ՝ հիւանդին աջ կողմը բահանան էր նստեր, ձախ կողմն ալ բարեսիրտ Աննան, որ սիրով ու մեծ ինամքով ինչուան այն կէտը զինքն հոգացեր էր. ինքն ալ անդրանիկ